

AZ ANTIKVITÁS FOGALMA: ÓKORI IRODALMAK

- A történelem minden korszakának vannak előzményei, semmi sem igazán kezdet.
- Az ókor történelmi korszaka az ősközösségi viszonyok felbomlásával kialakuló rabszolgotartó rend kora. A művészetek szempontjából a közel-keleti kultúrák (egyiptomi, görög, római) öröksége kiemelkedő fontosságú.

- Ebben az időszakban a kisázsiai, illetve a Földközi-tenger környéki népek körében gazdag mitológia alakult ki. A mítosz világértelmezés. Az ember már a legősibb időkben kísérletet tett arra, hogy megmagyarázza, értelmezze a természet és az emberi élet jelenségeit. A szóban terjedő történetek az idők folyamán változnak, módosulnak, bővülnek.
- A mitológiai istenek eszmények megtestesítői, vagy a természeti erők jelképei.

- Az európai irodalom, a világirodalom, az egész világ számára való folytonossága a görögöknél kezdődik, azzal az újítással, amit ők hoztak az emberi tudatba: felfedezték az embert.

- A keleti népek vallásaiban istenek és állatok keverednek egymással riasztó összevisszaságban és embertelenül óriási arányokban.
- A görögök isteneiket emberformában ábrázolták – és mint isteneik, egész kultúrájuk emberszabású.
- Ők fedezték fel az emberi test helyes arányait, épületeik és szobraik is akkorák, amekkoráknak emberhez mért épületeknek és szobroknak lenni kell; érzelmeik, vágyaik és az azokat kifejező költői képeik sem mennek túl az emberi arányokon, embertelen monumentalitásba.

- Az utókor végtelenül sokat tanult a görögöktől; részben közvetlenül maguktól és még sokkal inkább közvetve, a római, az ókeresztény és kisebb mértékben a bizánci és az arab kultúrán keresztül.
- Minden, ami megfogalmazás, minden, ami forma, végső gyökereiben a görögöktől ered.

- A görög alkotások értékét művészi tökéletességükön kívül még forrás voltuk is emeli: a görög tragédiák nemcsak tökéletes tragédiák, hanem az első tragédiák is, minden későbbi tragédia ősei és egyben mintái.

- Az antik irodalomnak csak töredéknyi része maradt az utókorra.
- Sok eposzköltőt csak névről vagy pár sornyi idézetből ismerünk.
- Mindez összefügg egyfelől az irodalmi élet sajátosságával – sokáig a szójhagyományozás volt a költészet egyetlen, később a legáltalánosabb formája –, másfelől azokkal a veszteségekkel, amelyeket az értékrend változásai és az iskolai gyakorlat szempontjai okoztak.

- Az íróanyagok, az írásformák, a könyv kialakításának módja és az olvasási kultúra korszakok szerint változott.
- Írástudó rabszolgák másolták papiruszra a sokszorosításra szánt szövegeket, s e tekercsek alkották – több tízezernyi példányban – Alexandria, Pergamon és más kulturális központok múzeumainak könyvtárállományát.
- Ezek szolgáltak alapul az ókori örökség – immár más technikájú – másolásához a középkorban is.
- Papiruszokon nemcsak teljes szövegek maradtak fenn, hanem számos, egyébként ismeretlen részlet is: sok lírai és drámatöredék, iskolásfüzetek egy-egy lapja, gazdasági feljegyzések, magánlevelek, stb.

- Az ókor végén új versenytársa támadt a papirusznak: a Pergamon városában gyártott, majd az egész birodalomban elterjedt íróanyag, a cserzett és vékonyra csiszolt állatbőrből készített, időállóbb **pergamen**.
- Hamarosan ez lett a könyv általános alapanyaga, ezekre festették és írták az ókori művek másolatait is.
- Az antik szövegek hagyományozásának további forradalmát a könyvnyomtatás felfedezése hozta, a legújabb technikák (átvilágítások, besugárzások, vegyi elemzések, számítógépek) pedig még további érdekességeket ígérnek a klasszika-filológia számára.

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!